

ขั้นตอนการปลูกผัก

การเพาะต้นกล้า

คือการนำเมล็ดที่คัดเลือกไว้ไปหว่านบนดินในแปลงเพาะกล้า เพื่อให้เมล็ดงอกเป็นต้นกล้า แล้วจึงย้ายไปปลูกในแปลงเพาะปลูก

ประโยชน์ของการเพาะเมล็ด คือ ทำให้ได้ต้นพืชเพิ่มขึ้น อย่างสะดวก รวดเร็ว ทำได้ง่าย และประหยัด

ชนิดของพืชที่นำมาเพาะเมล็ด มีหลายชนิด ตัวอย่างเช่น

- ไม้ดอกไม้ประดับ เช่น ทานตะวัน ดาวกระจาย

ดอกทานตะวันและเมล็ด

ดอกบานไม่รู้โรยและเมล็ด

ดอกหงอนไก่และเมล็ด

- ผักสวนครัว เช่น ถั่วฝักยาว แตงกวา

ฟักทองและเมล็ด

ผักกาดขาวและเมล็ด

มะเขือเทศและเมล็ด

- ไม้ผล เช่น มังคุด มะละกอ

ผลมะม่วงและเมล็ด

ผลมะละกอและเมล็ด

ผลมังคุดและเมล็ด

เครื่องมือเพาะเมล็ด

- เสียม ใช้ขุดหลุมขนาดเล็ก หรือใช้ย่อยดิน พรวนดินก็ได้
- จอบ ใช้สำหรับขุดดิน ถากหญ้า ขุดหลุม หรือย่อยดิน
- คราด ใช้สำหรับย่อยดิน เกลี่ยดิน และเก็บเศษวัชพืชไปทิ้ง
- บั้งก็ ใช้สำหรับขนดิน ปุย เศษวัชพืช
- พลั่ว ใช้สำหรับตักวัสดุต่าง ๆ หรือใช้ผสมดิน
- ช้อนปลูก ใช้สำหรับขุดหลุม ขุดย้ายต้นกล้า ตักดิน ตักปุ๋ย
- บัวรดน้ำ ใช้รดน้ำ
- ส้อมพรวน ใช้สำหรับพรวนให้ดินร่วนซุย

การเพาะเมล็ด

การเตรียมเมล็ดพันธุ์ มีดังนี้

- คัดเลือกเมล็ดพันธุ์ที่แก่จัดและเป็นเมล็ดสมบูรณ์
- เมล็ดเปลือกบางให้นำไปแช่น้ำธรรมดา ส่วนเมล็ดเปลือกหนาให้นำไปแช่น้ำร้อนก่อนปลูก

ลักษณะของเมล็ดพันธุ์ที่ดี

การแช่น้ำจะทำให้เมล็ดงอกเร็วขึ้น

วิธีการเพาะเมล็ด

- เตรียมวัสดุเพาะ อัตราส่วน ๑ : ๑ : ๑ (ดิน : ชุยมะพร้าว : ปุ๋ยคอก)
- แช่เมล็ดพันธุ์ในน้ำอุ่น ๑ คืน
- หยอดเมล็ดพันธุ์ในถาด
- รดน้ำทุกวัน เช้า-เย็น

การเตรียมภาชนะปลูก

ภาชนะที่ใช้ในการปลูกผักสวนครัว ควรใช้ภาชนะที่ชำรุดหรือแตกหักเล็กน้อยที่ไม่สามารถใช้งานอื่นได้อีกแล้ว เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้อภาชนะมาปลูกผัก และเลือกภาชนะที่มีขนาดไม่เล็กจนเกินไป ถ้าภาชนะไม่มีรูที่ก้นภาชนะให้เจาะรูที่ก้นภาชนะก่อนเพื่อไม่ให้น้ำขัง

หลักการง่ายๆ

- เลือกรูปแบบภาชนะปลูกให้เหมาะสมกับชนิดของผัก
- เจาะรูที่ก้นภาชนะเพื่อระบายน้ำขังส่วนเกิน

วิธีการปลูกผักในภาชนะแบ่งออกได้เป็น ๒ วิธี

๒.๑ เพาะเมล็ดด้วยการหว่านแล้วถอนแยกหรือหยอดเป็นแถวแล้วถอนแยก ซึ่งพืชที่ควรปลูกด้วยวิธีนี้ได้แก่ ผักบุ้งจีน คะน้าจีน ผักกาดขาว กวางตุ้ง ผักกาดเขียว กวางตุ้ง ผักฮ่องเต้ (กวางตุ้งไต้หวัน) ตั้งโอ๋ ปวยเล้ง ผักกาดหอม ผักโขมจีน ผักชีไทย ขึ้นฉ่าย โหระพา กระเทียมใบ กุยช่าย หัวผักกาดแดง กะเพรา แมงลัก ผักชีฝรั่ง หอมหัวใหญ่

๒.๒ ปักชำด้วยต้น และด้วยหัว ได้แก่ หอมแบ่ง (หัว) ผักชีฝรั่ง (ต้น) กระเทียมหัว (ใช้หัวปลูก) หอมแดง (หัว) สะระแหน่ (ยอด) บวบก (ไหล) ชะพลู (ต้น) ตะไคร้ (ต้น) โหระพา (กิ่งอ่อน) แมงลัก (กิ่งกิ่งแก่กิ่งอ่อน) กุยช่าย (หัว) กะเพรา (กิ่งกิ่งแก่กิ่งอ่อน)

หมายเหตุ: มีบางพืชที่ปลูกด้วยหัว หรือส่วนของต้นก็ได้ ปลูกด้วยเมล็ดก็ได้ ดังนั้น จึงมีชื่อผักที่ซ้ำกันทั้งข้อ ๒.๑ และ ๒.๒

การดูแลรักษา

การดูแลรักษาด้วยความเอาใจใส่ จะช่วยให้ผักเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์จนถึงระยะเก็บเกี่ยว การดูแลรักษาดังกล่าว ได้แก่

- ย้ายกล้าผักที่มีอายุ ๒๐-๓๐ วัน ลงในภาชนะที่เตรียมไว้
- รดน้ำอย่างสม่ำเสมอ การปลูกผักจำเป็นต้องให้น้ำเพียงพอ การให้น้ำผักควรรดน้ำในช่วง เช้า-เย็น ไม่ควรรดตอนแดดจัด และรดน้ำแต่พอชุ่มอย่าให้โชก
- ใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก หรือน้ำหมักชีวภาพ ๒-๓ สัปดาห์/ครั้ง การให้ปุ๋ย มี ๒ ระยะ คือ ใส่รองพื้นคือการใส่เมื่อเวลาเตรียมดิน หรือรองก้นหลุมก่อนปลูก ปุ๋ยที่ใส่ควรเป็นปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก คลุกในดินให้ทั่วก่อนปลูก เพื่อปรับโครงสร้างดินให้โปร่งร่วนซุย นอกจากนั้นยังช่วยในการอุ้มน้ำ และรักษาความชื้นของดินให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของพืชด้วย และการใส่ปุ๋ยบำรุง ควรใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกเมื่อย้ายกล้าไปปลูกจนกล้าตั้งตัวได้แล้ว และใส่ครั้งที่ ๒ หลังจากใส่ครั้งแรกประมาณ ๒-๓ สัปดาห์ การใส่ให้โรยบางๆ ระหว่างแถว ระวังอย่าให้ปุ๋ยอยู่ชิดต้น เพราะจะทำให้ผักตายได้ เมื่อใส่ปุ๋ยแล้วให้พรวนดินและรดน้ำทันที สูตรปุ๋ยที่ใช้กับพืชผัก ได้แก่ ยูเรีย หรือแอมโมเนียซัลเฟต สำหรับบำรุงต้นและใบ และปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และ ๑๒-๒๔-๑๒ สำหรับเร่งการออกดอกและผล
- หมั่นถอนวัชพืช เพื่อให้ผักเจริญเติบโต แข็งแรง ทนต่อโรคและแมลง
- การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ควรใช้สมุนไพรหมัก น้ำส้มควันไม้ น้ำส้มสายชู หรืออื่นๆ ฉีดพ่นทุก ๕-๗ วัน หากมีโรคและแมลงระบาดมากควรใช้สารธรรมชาติ หรือใช้วิธีกลต่างๆ ในการป้องกันกำจัด เช่น หนอนต่างๆ ใช้มือจับออก ใช้พริกไทยป่นผสมน้ำฉีดพ่น ใช้น้ำคั้นจากใบหรือเมล็ดสะเดา ถ้าเป็นพวกเพลี้ย เช่น เพลี้ยอ่อน เพลี้ยแป้ง เพลี้ยหอย และเพลี้ยจักจั่น ให้ใช้น้ำยาล้างจาน ๑๕ ซีซี ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นใต้ใบเวลาเย็น ถ้าเป็นพวกมด หอย และหากให้ใช้ปูนขาวโรยบางๆ ลงบริเวณพื้นดิน

การเก็บเกี่ยว

- ควรเก็บเกี่ยวในช่วงเช้า โดยเก็บตามอายุการเก็บเกี่ยวของพืชชนิดนั้นๆ ซึ่งการเก็บในเวลาเช้าจะทำให้ได้ผักสดรสดี และหากยังไม่ได้ใช้ให้ล้างให้สะอาด และนำเก็บไว้ในตู้เย็น สำหรับผักประเภทผลควรเก็บในขณะที่ผลไม่แก่จัดจะได้ผลที่มีรสดีและจะทำให้ผลตก หากปล่อยให้ผลแก่คาต้น ต่อไปจะออกผลน้อยลง
- ผักบางชนิดเก็บเกี่ยวได้มากกว่า ๑ ครั้ง เช่น กุยช่าย หอมแบ่ง ผักบุ้งจีน คะน้า กะหล่ำปลี การแบ่งเก็บผักที่สดอ่อนหรือ โตได้ขนาดแล้ว โดยยังคงเหลือลำต้นและรากไว้ในแปลงออกทั้งต้น รากหรือต้นที่เหลืออยู่ จะสามารถงอกงาม ให้ผลได้อีกหลายครั้ง ทั้งนี้จะต้องมีการดูแลรักษาให้น้ำและปุ๋ยอยู่ การปลูกพืชหมุนเวียนสลับชนิดหรือปลูกผักหลายชนิดในแปลงเดียวกัน และปลูกผักที่มีอายุเก็บเกี่ยวสั้น บ้างยาวบ้างคละกันในแปลงเดียวกัน หรือปลูกผักชนิดเดียวกันแต่ทยอยปลูกครั้งละ ๓-๕ ต้น หรือประมาณว่าพอรับประทานได้ในครอบครัวในแต่ละครั้งที่เก็บเกี่ยว ก็จะทำให้ผู้ปลูกมีผักสดเก็บรับประทานได้ทุกวันตลอดปี

